

САНАА ОЛОХ

САҢААТ
1931 СЫЛ АЛТЫННЫ
15 КҮНҮТТЭН ТАХСАР

№ 123 (7352) • 1992 жыл. Алтынны 15 күн. • Чэмпир • Санаата 80 харчы

Жыһалжаа кыһарыйтарбат курдук дыһаныахха

Быйылгы кыстыкка оройуон үрдүгүн 26901 ынах сүөһү, 12161 сылгы итингэ хаалларылына. Итингэ бааһынай хаһаайыстыбаларын ирээтингэр 3863 ынах сүөһү, 1744 сылгы тиксэр, кэтэх хаһаайыстыбаларыгар 11671 ынах сүөһү, 2035 сылгы итингэ 3723 сибииннэ баар. Итингэ атына барыта совхозтарга, коллективнай предприятиеларга итингэлер. Сорук—бу баайы дуогу эчириннээх сый таһаарыахтаахпыт, оччоҕо эрэ ыал буолар кыахтаахпыт. Оттон оһуут, бурдуктун төһөнү?

Ааспыт сезонга барыта 18860 тонна от, 1320 тонна соломо, 3635 тонна сиплэс, 250 тонна дүлү сорбуккаланы, 3364 тонна комбинирпаахпыт, 1452 тонна сүөһү сир бурдуктаахпыт. Кэтэх сүөһүлээхтэргэ барыта 14463 гектар ходоһа уонна мэтчирэн сирэ бэрилдигиттэн 6000 тонна оту бэлэмнэтиллэр. Итинтэн 4212 тонна оту иэспитигэр итингэ төлөбүтүгэр биэрэһтээхпит. Онон кыстыктыг аһылык өргүлөн эмиз кырыамчык буолар буолла. Хара маһнайгыттан баары сым-сым курдук тутан, кэмчилээп туһаныы сүөһүлээхтэн барытынан ирдэнэр кэмэ кэллэ.

Кыстыктыг атын ил-рыамчык, элбэх ороскуоту, сыраны-сылбаны, оһу тэһэ тэрэһиннээх, булу тас-талыгас буолууну эр-лөр бопуруоһунан тиги-тинтэһи үлэлэрэ буолаллар. Оройуон тас өрүтүгэр 551 киһи барыта 43 шеноба түмүлээн оттоотулар. Кинилэр чөлүкүтэ суох ухулуобуйада сыл-лаан үчүгүйдик үлэлээхтэр дии саныабын. Барыта 6691 тонна оту бэлэмнэтиллэр. Ол иһигэр Н. И. Манаров (Сылаан) эсепота Намга 320 тоннаны, Г. С. Кулачов (Түөһө) эмиз

ити оройуонга 160 т. П. П. Пинигин (Хоптоҕо) Бү-хүү Мастааҕар 470 т, эмиз Хоптоҕоттон В. Г. Карда-шевскай Горнайга 110 т. Р. М. Софронов (Хадаар) Уус-Майа оройуонугар 200 тонна оту чөлүкүт-лэр. Кинилэртэн ордук да, намыһах да көрдөрүүлээх-төр элбэхтэр. Дьаһалыт-тэн уоттарыттан ыраах та-дэһиэ сымдаан таһаары-лаахтык үлэлээбит хон-нохтоох оһууттарытыгар махтааы иэрдэбит, ку-раан сыллар тэпчэктэ суох кыстыктарын туо-руурса көмө буолуохта-ри дьин эрөнөбит.

Ити от барыта дойдуга адалыллыахтаах. Итингэ таһынан 4200 тонна от уонна 3000 тонна комби-корм, сүрүннээн, Алларга Бастаахха уонна Золотни-када субу күнүгэ адал-лылаахтаах. Онон быйыл тизээр-таһар үлэбит кэ-мизэ хайа да дьыллааҕар улахан. Атын автотран-спортнай предприятиелар көмөлөрүгэр аны эрэмиз-пит, бэйэбит оройуонмут күүһүнэн ити үлэ толо-рулдуохтаах. Барыта 15 мөл. 782 тыһ. тонна кило-метры оҕоруу күүтэр. Ити маадага 3100 тонна дизельдэй унатык уонна бензин, 90 тоннага тах-са аһык тутулдуоҕа. Ити ороскуоттар, өскөтүн бы-таарар-сыылбатыгар буо-лаахпытна, өссө дриг-иэхтээх. Бастаахтык М-лаахха, Золотинкада кэлбит бурдукту кэмизэр ылбатах-пытна, онно тутан олоһор дьон суунаа устатыгар манаабыттарыгар, онтон да атын үлэлэригэр пен-аадаллар. Оттон ол баһа-хай харчыга таһынар.

Күн бүгүн бир да ха-һаайыстыба дыһыс тыһык көрө илэк. Массынаа саахаллаахпыт, унатык суох, онтон да атын би-рүчүһүнэн элбэҕи ааба-лар. Уйунар үл-харины суоһун эмиз аталлар. Оройуон үбү киллэрэр соһотох суолунан сүөһүт-тэн ыһадалар бородуук-

суваны үрдэтин буолар. Бу аһан иһэр сыл уста-та госуларствога 6915 тонна үтү, 1800 тонна эти туттарыахтаах эти-бит. Уһуһут 6300 эрэ тоннаан толорулар буолла. Эти 400-500 тон-наан аһарар турустаах-пыт. Онон хаһаайыстыба-лар бары көрүгүнэрэ хол-боом 1 млрд 101 мөл. солкуобайдаагы өҕөрүөх-тара (бары комбинсация-лары киллэрэн туран). Дьэ итинтэн сүрүн орос-куоттарытыгар — ума-тыкка, бензингэ, саһа техниккага атылаһынаа, тизээр-таһар үлэлэргэ, о. д. а. 700—750 мөл. солкуобай туһаныллыада дьин суоттуубут. Оччоту-гар рабочайдар хамнас-тарыгар 450—500 мөл. солкуобай хаалар. Итингэ билгитин үлэлэн сылдьар 2500 рабочайга төлүүр буоллааха, күүлэр бэрт кырата суох үптөнэр ылаахтаахтар. Республика уонна Россия биэрэр ком-пенсациялара улахаттар. Кини элбэх бородууксуу-лаах рынокка да киниги олоһуон сөп. Онон харчы суоҕар аһара ситиминэ, таһаарылаахтык үлэ-лиэххэ, ороскуоттары ач-чатар суоллары көрүөх-хэ.

Оройуон хас бирдиктэн үлэлэнэ аһыан-уолу-нэн бэйэтин бэйгэ хаа-чыһарын курдук дыһа-ны ороскуоттары эмиз кыччатан, нэһиллэннэ-дэ көмө буолуон сөп этэ. Биллэххэ кыаллаах да өҕөрүлүбүт. Холобур, хортуопуу. Эрлэннэри аатынан совхоз (71 тонна), Мындаааһы коллективнай предприя-тията (25 тонна) уонна Хатылыга Ярадов, Чу-ралыга Турантаев эрэ үүнэрдиһэр. Итинтэн Мындаааһы үүнүүтүн барытын сымэһэ уурла. Кэтэх да хаһаайыстыба-лаахтартан өлгөм үүнүү-нү ыһыт элбэҕэ суох. Онон оройуон бир кини-

тигэр баара-суоҕа бир куул курдук хортуопуу тиксэр. Хаһымастыбыт бир онук аһыах. Хас бирдиктэн нэһиллэх ха-һымасты олоһуута, хортуопуу, бурдугу үүннэрингэ, оҕуруот аһын дэлэтингэ турунара мүлчүрүбүт соругунап буолла. Эрдэттэн дыһа-мизаахтыгыттан баары да ситэри туһамаллыт, өс-көтүн нэһиллэхтэргэ, кы-ра да буоллар, промыш-ленноһу сайыаннарар, сервис араас көрүгүнэ-рин киллэрэр буоллар, дьон-у үлэни хааччылаах да-даны, сүөһүтүн уонна сиртэн ыһаалар боро-дууксууһу, сырьену ту-һаа таһаарыыга дараһы тирэх буолуо этэ.

Олорон ааспыт кэм-интээдэр букатын атын сыһыаннаһыах а р д а х кэмгэ олоһорбутун ой-дүү, ыһыа охсуохха наада. Аһар-суоттуур үлэҕэ, сыһыаннаһы оһуотууга болдомтону ууруохха, туһааннаах үлэлиттэртэн үрдүк квал-ификацияны, профес-сиональнай бэлэм ир-диэххэ. Биллэххэ үлэ-хам-нас туһунан чопчу ин-формацияны, очуот-килэрингэ хаһаайысты-та суох сыһыаннаһы аһара улахан. Дуоҕабыр толорууга эмиз улахан-нык кыһаммаллыт. Уру-таан толкуйдуу, бэрлэ-түһэн үлэни сатааба-һыт. Күннээгинэн саб-быраан сымдыы элбэх.

Чурапчы оройуона — тыа хаһаайыстыбатын оройу-она. Үтү, эти, сиртэн ыһаалар үүнүүнү үрдэ-тэхтингэ эрэ салгы сай-дар, уйгулаах олохтоһор кыахтаахпыт. Ону ситиһэр суоллары тобула охсорбут, күнү-дыһык халтайга ыһа-лааха үлэллэрбит наада.

В. ЧИЧИНАРОВ,
тыа хаһаайыстыбатын
управлениетын начальнига.

Сыһыаннаһа: «Хонду» бааһынай хаһаайыстыба бороон көрөөччүтэ Яков Иванович Лавров (үһэ) бэйэтин уолууну Носифтыгын быйылгы кыстык ийдарыгар хаһаайыстыба 73 бороонун таһынан 17 нөлөх туруктаах ыччат сүөһүлэрин бөбөйдүһтэрэ;

«Тайга» бааһынай хаһаайыстыба үлэһитэ Иван Дмитриевич Абрамов (олорор) уонна «Хонду» баа-һынай хаһаайыстыба чилинэ Михаил Харлампье-вич Яковлев кыстык хотоннорун көмөлөөн тутан бүтэрэн кыстыгы көрүстүлэр.

Т. Кардашевскай фотота.

КУҢУҢҮ ТҮБҮКТЭР

Суолу тутар-оромуон-нуур учаастак субу күн-нэргэ таас муостата уонна сэлэһинэ уулуссаларыгар буору куттарар. Ону та-һынан бэйэлэрин кыстык-ка бэлэмнэһилэрин үмү-рутэллэр. Аһы аһыах хопугунап

Мындаааһыга травнигы бэлэмнэһингэ турунуох-тара. Травнигы кыһаангы суолу баттаһа территория-ларыгар таһан бараннар, саваскытан иһин трасса оромуктэр турунарга суоттанааллар.

«СО» корп.

ОТУ ПРЕСТИИВИТ, ТИЭЙЭВИТ

Эрлэннэри аатынан совхоз быйылгы кы-стыкка тастан 2380-ча тон-на оту тииһэ. Ол иһиг-тэн аһардас. Булууттан 1500 тонна кэлиэхтээх. Бу эгэргэ бэйэбит 1100 тонна оту сорбуккалаа-быһыт таһынан, эһин 400-чэ тоннаны атылаһар

буоллубут. Мастаахха от-тообуһут. Онон бу күн-нэргэ онно престэһин ыһыттар. Биллгитэ 470 тонната престэһэ. Аһы онтукубытын Булуу трас-сатыгар таһарбыт баар. Маннаах кыһааннаах тизээр-таһар үлэҕэ оро-йуоннаагы кини автопарка-

ны ыһыа дуоҕабардасты-быт. Сүрүн эрэлбит—бу коллектив. Кини автопарк билгитин совхозка чох тиз-йинитин сабалаата. Хаһа-айыстыба байаткин алта автомашината. Алларга Бастаахха 300 тонна комбинирлу тизийэн, үлэни надиала иһинэн түмүктээ-тэ. Ону таһа Нуотараттан 600 тонна от кэлиэхтээх. Бастөрүн курдук, хаһаа-

йыстыба механизаторда-рыгар да үлэ балаҕа киниэһиннээх, кыагы таһынан да диэххэ сөп. Өссө тизээр-таһар үлэ-ри көдүрүтэр сыалтан Нуотарага 360 сүөһүнү көһөрөр буоллубут. Онно Хадаар, Чакир уонна Ха-һахсыт оҕуруоттарын сүөсүһүтэрэ кыстыкта-ра, Балаһааннаа оһу-кытааһа, Кэлиэн үс-түөрт

сыла хаһаайыстыба Нуо-тарага сүөһүнү кыстата иһиэ. Ол бэйгэ быйыл дьэ күһэһинэ. Горнай оройуонугар ик-ки шенобут оттообута. Мантан 280 тонна от тиз-лиэхтээх. Ону таһынан бу сиртэн оту аһытыгар эмиз көрдөһүт. Тизийи-тигэр дойдутаахтар бэйэ-лэрэ дуоҕабардаһаах кур-дуктар. Маннаах оһуот

оҕорууга иһтаристээхтэр даданы, Горнайдар уруу-куттан да тизийиһэ кө-мөлөөһүтүлэр. Быйыл итинник көмө өссө наада. Хаһаайыстыба техниката урутаан Булууттан кэлэр онко тардыллыада. Ити кини автопарк, бэйэ тех-никатын туруорбут да иһин кыһааннаах үлэ.
Н. ФИЛИПОВ,
совхоз директора.

бөтүрүөлү беймартыга
изилдөө, түндө (эрик)
беймартыга орошунан жав-
да. Кимин дөх сөмөтүн
түмөн, бу орошун жили
онорор, үзөткөтүр, кы-
лир бөтүрүөлүн бейма-
ртыктаа Неймартыга
дөхүтүн сөргөтүтүлү, та-
жигилдик өрө. Адамдын
беймартыга, дөмөтүн
да тутат. Күч жана
беймартыга бөтүрүөлү.

Ордуу Неймартыга
түтүнөн. Кимин өрө
түтүрүөлү сөргөтүтүлү,
түтүрүөлү сөргөтүтүлү,
сөргөтүтүлү сөргөтүтүлү,
сөргөтүтүлү сөргөтүтүлү,
сөргөтүтүлү сөргөтүтүлү.

Неймартыга бөтүрүөлү
сөргөтүтүлү сөргөтүтүлү,
сөргөтүтүлү сөргөтүтүлү,
сөргөтүтүлү сөргөтүтүлү,
сөргөтүтүлү сөргөтүтүлү,
сөргөтүтүлү сөргөтүтүлү.

● *Национальнaя оcкyола кoнцeпцaя* ●
„ЭРКЭЭЙИ“ ЭРЭЛИ ҮӨСМЭТЭР

Бийтүүчүүд сибээстээх. Ону хэс биярдын бородо илэрэри нэлэһүн дотор үлэ-тэн, эрдэтар. Отоон . ны-лүүдэ 25 овору атыгчын охтордон баран хэс бияр-днларын кытта үлэинкр-гар кыыбаныг тийибэр. Онон Уорэх минкстерствота ма-ныаха болбомото ууруон, нүүлүчэ тааһытат

музыка уруонэр ныйаабы
хайтаа үөраттнннн ин-
лэринн ныйаа. Блчча: 111111

дизерг Кабалевский систе-
матынан үзөтөн. Калачы-
быт. Сахалыгы программачы
омондулар дилбизтөрү 4
сыя буолла да, мэллнгр.
Мамы түрүттэнэктэ.
Учуутал бырыта сахаллы
ыллыыр, ол' көрүүнэрин
балылаадыт' буолбатах,
Оскуоналарга психоло-
гияны билиһиннэр.

— «Эркээн» програм-
ма наадытэрх. Талын-
оһун көрдүкхэ явада,
ноһондэ баарыммын

уларыта сатаамыкххд.
Одону хдйрлаһыа уонна
мэһээстөрүмү кытта хабэ

бүлгээр систематизгар
баар. Үнү хайдах тул-
нар тулунан нэпсэтнэхэ,
холобур, даадастайт жи-
яа көрүүнэрн, халдах

туһанар, туһууан сүбэ-
тээг «Эрхэйн» өнгөрдөс
сэлэ норуотууд эрх билин.

тигер, тираринбит, азл
дөвдуга бар опыты эмкэ
үөрэтүүххэ, түбэлтүүххэ,
оччодо ордук ситэри буол-
лукх. ага Россия опытыны
ылаа бырааах кэбиспи-
пкт үчүгэйэ суох, Про-
грамманы, эбэһэстэмнээн
онорукха, Оччодо эрл
блукхэ кикригэ. Кылаас
салайаргыта суох буол-
лун диэнчиллэри, кытта
оах себуласпалтин,
клинник, түбэлтүүтүгэр ос-
нуола букатын ыһыллы-
а, тыа оскуолатыгар
улахан охсуу оноруллуо-
ба.

З. Д. Михайлова, Чу-
рагыч орто оскуолатын
төрөлүүтөрүн комитетин
председателя:

— Бу программаны на-
һааннааһа түрдөр, өй-
дөтөр, маадааттар, конфе-
ренциялары тэрийиэххэ
диэ санылыбыт. Ого ин-
життүгэр, төрөлүүтү оруу-
лун көтөдөр сыйалал кы-
ннар оводорун кытта
бийиэти буулар, үлэниэр
укуубууларарын тэри-
иэххэ. Мааыаха кыи-
лэстэр, мааһалаталарыт
баһылыктара быһаарар
(Вүтүттэ, 46 сср. көр)

